

GİTAR YARIŞMA JÜRİLERİNİN PERFORMANS DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Ali ERİM

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bolu, Türkiye.

Özet

Bu çalışmada, Türkiye’de yapılan gitar yarışmaları jürilerinin performans değerlendirmelerine yönelik görüşleri araştırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye’de yapılan gitar yarışmalarında jüri üyeliği yapmış altı kişiyle görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sonucunda; jürilerin eğitim düzeyleri, alanlarındaki birikimleri, ölçme değerlendirme alanına ilgileri ve bu alanla ilgili birikimleri, yarışmalarda yarışmacılardan beledikleri teknik ve müzikal özelliklerin neler olduğu ve yarışmalarda değerlendirmelerin nasıl yapıldığı ile ilgili çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: gitar, gitar yarışmaları, ölçme ve değerlendirme

VIEWS OF GUITAR COMPETITION JURIES ON PERFORMANCE EVALUATION

Abstract

This research investigates the views of guitar juries on performance evaluation at guitar competitions in Turkey. For this purpose, 6 people who have previously served on a jury in various guitar competitions have been interviewed. At the end of the interviews, such results as information about the graduation level of the jury members, their competence in their field, their interests and previous as well as how evaluations are generally made in competitions have been obtained.

Key Words: *Guitar, guitar competition, evaluation and measurement*

1. Giriş

Birçok ülkede yaygın olarak düzenlenen gitar yarışmaları son yıllarda gittikçe artan sayılarla ülkemizde de yapılmaya başlandı. İlk ulusal gitar yarışması 1984 yılında yapılmış olan İstanbul Fenerbahçe Lionses Klubü’nün düzenlediği “Ulusal Gitar Yarışması” ‘dır (1). Bu ilk gitar yarışmasından sonra, Ankara’da Sevda-Cenap And Müzik Vakfı’nca düzenlenen “Antonio Lauro Klasik Gitar Yarışması” ilk olarak 1996 yılında yapılmıştır (1). Daha sonra, İstanbul’da Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Müzik ve Sahne Sanatları Bölümünün düzenlediği “Klasik Gitar Yarışması” ve ilki 2006 yılında yapılan “Mavi Martı Kadıköy Uluslararası Gitar Festiva-

li Akademik Formasyon Klasik Gitar Yarışması” ülkemizde yapılan gitar yarışmaları arasında yerini almıştır. Bu yarışmalar sanat vakıfları, üniversiteler ve özel kurumlar aracılığı ile yapılmaktadır. Günümüzde iletişim araçlarının özellikle internetin yardımıyla yarışmalar kolayca ve etkili bir şekilde ülke geneline duyurulabilmekte, bu nedenle gerek mesleki eğitim almış olan gerekse özengen (amatör) eğitim almış olan gitar öğrencileri ve gitaristler, yoğun bir katılım göstermektedirler.

Yarışmalar, gitarın yaygınlaşması ve başarının ödüllendirilmesinden dolayı gitar eğitiminde motivasyon sağlama açısından önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca bu yarışmalarda derece alan gitaristler bundan sonraki hayatlarında yarışmalarda aldıkları dereceleri referans göstermektedirler (Cem Duruöz’ün İlk ulusal gitar yarışması birinciliği tüm konser özgeçmişlerinde yer almaktadır). Böylesi önemli işlevleri olan gitar yarışmaları için performans ölçümü doğal olarak önemli bir durum teşkil etmektedir.

Enstrümanda başarının ölçülmesi için ölçme değerlendirme tekniklerinden yararlanılması gerekmektedir. Ülkemizde 1970’li yılların başından itibaren bu konuyla ilgili çeşitli çalışmalar başlatılmıştır; Prof. Dr. Ali Uçan’ın “Uygulamalı Keman Eğitiminde Psikomotor Becerilerin ve Ürünlerin Ölçülmesi” ve Prof. Dr. Edip Günay’ın “Yaylı Çalgılarda Ölçme Değerlendirme” , “Yaylı Çalgılarda Bir Grup Özel Hedefler, İki Örnek Hedefin Davranışlara Çevrilmesi ve Bu Davranışları Ölçebilecek Ölçü Araçları” adlı çalışmaları bu alandaki ilk örneklerdir. 1980’li yıllardan itibaren de Gazi Üniversitesi GEB Müzik Eğitimi Bölümünde Lisans, Lisans Tamamlama ve Yüksek Lisans Programlarında yer alan “Ölçme Değerlendirme”, “Müzik Eğitiminde Program Geliştirme” , “Müzik Eğitiminde Araştırma” dersleri ile Marmara Üniversitesi AEF Müzik Eğitimi Bölümü’nün lisans programında okutulan “Ölçme Değerlendirme” dersi ile üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerinin de artık bu konulara eğildiğini ve performans testlerini kullanma bakımından ciddi çalışmalar yapıldığını görmekteyiz (2).

Müzikte performansı ölçmek için çeşitli yaklaşımlar vardır; Tekin(3)’e göre performansın ölçülmesinde, ilkin süreç ve sonuç yönünden öğrencide bulunması istenen özellikler belirlenmelidir. Bu özellikler, gözlemlendiğinde onların varlığına kanıt olabilecek gözlenebilir davranışlara çevrilmeli ve bu davranışlar açık-seçik biçimde listelenmelidir. Uçan(4) müzikte performans ölçümüne yönelik basamakları şu şekilde belirtmiştir:

1. Performansı sürece bakarak ölçme: Bu yaklaşımda öğrencinin performansa ilişkin davranışları ölçmeci tarafından gözlenir ve gözlemci gözlem sonuçlarını sembollerle belirtir.
2. Performansı ürüne bakarak ölçme: Öğrencinin ölçülecek performansına ilişkin ortaya çıkardığı ürünün gözlemci tarafından incelenerek, sonuçlar uygun sembollerle belirtilir.
3. Performansı hem sürece hem de ürüne bakarak ölçme: Öğrencinin ölçülecek performansa ilişkin davranışları gözlemci tarafından hem icra ederken gözlenir, hem de gözlemci ortaya çıkan ürünü inceleyerek sonuçları uygun sem-

bollerle belirtir.

Son zamanlarda ülkemizde yapılan bazı araştırmalarda gözlem formları (5,6,7) ve performans değerlendirme ölçekleri (8) geliştirilerek çalgıda performans değerlendirmelerine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Müzik Eğitimi kurumlarımızda sınav performans ölçümünde önemli sorunlar yaşanabilmektedir. Bu konuyla ilgili çeşitli araştırma ve makaleler hazırlanmasına karşın, müzik eğitimi veren kurumlardaki ölçme değerlendirme sorunları tam olarak aşılammıştır. Dicle (2)'nin bu konudaki görüşleri şöyledir: “Yurdumuzda müzik eğitimi veren kurumlarda not verme işlemi belli kıstaslara dayanılarak verilmemekte, dönem sonu sınavlarda öğretmenler kendi düşüncelerindeki iyi-kötüye göre not verme yoluna gitmektedirler. Bunun sonucunda birbirine yakın notlar da çıkmakla birlikte çoğu zaman çok düşük ve çok yüksek notlar veren sınav kurulu üyelerine de rastlanmaktadır. Bu durum hem sınavın akışını olumsuz yönde etkilemekte hem de bazı eğitimcileri, değerlendirme sisteminin hala bilimsel yöntemlerle not verme alışkanlığının yerleşmemiş olması nedeniyle düşündürmekte ve üzmektedir”.

Müzik Eğitimi boyutundaki bu sorunlar aynı şekilde yarışmalarda da yaşanabilmektedir. Yarışmalardaki jürilerin değerlendirme yönünden farklı bakış açıları yarışma sonuçlarına olan güveni zedelemekte bu durum olumsuzluklar yaratabilmektedir. Yarışmaların sonuçlarına itirazlar yapılmakta, yarışma sonuçlarına inançsızlık oluşmakta ve yarışma jürileri zor durumlarda kalabilmektedirler. Böyle durumların oluşmasının birçok nedenleri olabilir. Araştırma için önemli olan sebepler performans ölçümü ile ilgili olanlarıdır. Jürilerin performans değerlendirmeye yönelik görüşlerinin belirlenmesi, yarışmalarda ve paralel olarak sınavlarda, performans ölçümünde karşılaşılan problemleri ve bu problemlerin çözümü için yeni fikirlerin oluşması, ayrıca bu alanda yapılacak diğer çalışmalara ışık tutması açısından yararlı olacaktır.

Problem

Türkiye’de yapılan gitar yarışmalarında görev alan jürilerin performans değerlendirmeye yönelik görüşleri nasıldır?

Bu problemin aydınlatılması için aşağıdaki alt problemlerin çözümlemesi yapılmıştır.

1. Jürilerin eğitim düzeyleri nedir?
2. Jürilerin klasik gitarla ilgili birikimleri hangi yöndedir (eleştirmen, yorumcu, eğitimci, kuramcı, kompozitör) ?
3. Jürilerin ölçme değerlendirme konusundaki birikimleri ne düzeydedir?
4. Jüriler yarışma için ne tür ön çalışma veya hazırlıkta bulunuyorlar?
5. Jürilerin performans sanatçılarında aradıkları özellikler nelerdir?
6. Jüriler, Türkiye’de yapılan gitar yarışmalarında değerlendirme yönünden daha iyi sonuçlar alınabilmesi için neler öneriyorlar?
7. Jüri üyelerinin yarışma performansı ve sınav performanslarına yaklaşımları arasında ne gibi farklar vardır?

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türkiye’de yapılan gitar yarışmalarında yarışma performansını ölçen jüri üyelerinin, nasıl bir yöntemle ve hangi ölçme araçlarını kullanarak ölçüm yaptığını ve jürilerin yarışmalardaki tutumlarını belirlemek üzere yapılan bu araştırma; yarışma jüriliği yapmış kişilerle görüşmeler yoluyla elde edilen verileri yorumlayarak sonuca ulaşmayı amaçlamıştır.

Müzikte performans ölçümü her zaman çeşitli yöntemler denenerek yapılmaktadır. Performans ölçümünün kişiden kişiye farklı yöntemler ve araçlar kullanılarak yapıldığı bilinmekte bu durum problemler yaratabilmektedir. Bu araştırma Türkiye’de yapılan gitar yarışmalarında, yarışma performansını ölçen jüri üyelerinin performans ölçme araç ve yöntemlerinin neler olduğunu belirleyerek, performans ölçümüyle ilgili yapılacak çalışmalara ışık tutması bakımından önem taşımaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma Türkiye’de yapılan yarışmalar ve bu yarışmalarda jüri üyeliği yapmış kişilerle sınırlıdır.

Araştırmanın Modeli

Türkiye’de yapılan gitar yarışmalarında, yarışma performansını ölçen jüri üyelerinin, nasıl bir yöntemle ve hangi ölçme araçlarını kullanarak ölçüm yaptığını inceleyen bu çalışmada görüşme modeli uygulanmıştır.

Evren

Türkiye’de yapılan gitar yarışmalarında jüri üyeliği yapmış kişiler.

Örnekleme

Türkiye’de yapılan gitar yarışmalarında jüri üyeliği yapmış 6 jüri üyesi.

Veri Toplama Yöntemleri

Ekiz(9)’e göre; “görüşme metodu, insanların neyi ve neden düşündüklerini, duygu, tutum ve hislerinin neler olduğunu, davranışlarını yönlendiren faktörleri ortaya çıkarmayı sağlayan bir veri toplama aracıdır”. Stewart ve Cash (1985) görüşmeyi, “önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci” olarak tanımlamıştır (10).

Araştırmada görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada amaca ulaşabilmek üzere araştırmacı tarafından görüşme soruları hazırlanmış ve görüşmeler bu sorular çerçevesinde yapılmıştır.

Ulaşılabilen 6 yarışma jürisi ile görüşmeler yapılmış ve dijital ortamda, görüşmelerin ses kaydı yapılmıştır.

Veri Çözümleme Yöntemleri

Bu çalışmada görüşme tekniği kullanılarak toplanan veriler betimsel çözümleme

yöntemleri uygulanarak değerlendirilmiştir.

Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce mantıklı ve anlaşılır bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler yorumlanır. Neden sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır (6).

Ses kaydı yapılan görüşmeler yazılı metne dönüştürülmüş, araştırmancının alt problemleri çerçevesinde gerekli olanlar düzenlenerek yorumlanmış ve sonuçlara ulaşılmıştır.

2. Bulgular Ve Yorumlar

Jürilerin eğitim düzeyleri nedir?

Tablo 1: Yarışma Jürilerinin Eğitim Durumları

Görüşme Yapılan Jüriler	Jürilerin Eğitim Düzeyleri
A. Jürisi	Doktora Eğitimi
B. Jürisi	Doktora Eğitimi
C. Jürisi	Lisans Eğitimi
D. Jürisi	Sanatta yeterlik
E. Jürisi	Yüksek Lisans
F. Jürisi	Sanatta yeterlik

Tablo 1.'de de görüldüğü üzere, dört jüri Doktora ve Sanatta Yeterlik eğitimini tamamlamış, bir jüri Yüksek Lisans ve bir jüri ise Lisans mezunudur. Bu verilere göre, Jüri üyelerinin genel olarak lisansüstü eğitim aldıklarını söylenebilir.

Jürilerin klasik gitarla ilgili birikimleri (eleştirmen, yorumcu, eğitimci, kuramcı, kompozitör) hangi yöndedir?

Jüri A: Gitar Eğitimine 17 yaşında başlamış, müziği meslek olarak seçmeye 19 yaşında karar vermiş, F. Yazıcı, A. Kanneçi, I. Strachocki ile çalışmış ve birçok master classlara katılmış, gitarist ve eğitimci.

Jüri B: Gitar Eğitimine 17 yaşında başlamış, müziği meslek olarak seçmeye üniversite yıllarında karar vermiş, gitar eğitimi süresince ; Gökçen Taşkıran, Timur Selçuk, Ahmet Kanneçi, Ayhan Erman, Costas Cotsiolis, Paul Gregory, Roberto Aussel, Hubert Kaepfel, Marco Socias' tan dersler almış, Gitarist ve eğitimci.

Jüri C: Gitar Eğitimine 15 yaşında başlamış, müziği meslek olarak seçmeye 20 yaşında karar vermiş, Ertuğrul Şatıroğlu, Ekrem Zeki Ün, Carlo Domeniconi, Costas Cotsiolis, Roberto Aussel, Bekir Küçükay ile çalışmış, Gitarist ve eğitimci.

Jüri D: Gitar Eğitimine 16 yaşında başlamış, müziği meslek olarak seçmeye 18 yaşında karar vermiş, gitarı kendi imkanlarıyla kimseden ders almadan öğrenmiş. Bunun yanı sıra Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümünde eğitim almış ve burada keman çalışmış. Gitarist besteci ve eğitimci.

Jüri E: Gitar Eğitimine 18 yaşında başlamış, müziği meslek olarak seçmeye 20 yaşında karar vermiş, Mehmet Gürgün'le gitar çalışmış. Çeşitli master classlara katıla-

rak gitar eğitimini gerçekleştirmiş. Gitarist ve eğitimci.

Jüri F: Gitar Eğitimine 13 yaşında başlamış, müziği meslek olarak seçmeye 16 yaşında karar vermiş, Raffi Arslanyan, Carlo Domeniconi ve Ertan Birol'la çalışmış. Ayrıca Konservatuvar Kompozisyon Bölümünü bitirmiş. Gitarist ve eğitimci.

Tablo 2: Jürilerin Klasik Gitarla İlgili (eleştirmen, yorumcu, eğitimci, kuramcı, kompozitör) Birikimleri

Jüri A	Jüri B	Jüri C	Jüri D	Jüri E	Jüri F
Gitarist-Eğitimci	Gitarist-Eğitimci	Gitarist-Eğitimci	Gitarist-Eğitimci-Besteci	Gitarist-Eğitimci-Besteci	Gitarist-Eğitimci

Jürilerin mesleki müzik eğitimlerine baktığımızda; genel olarak gitar eğitimi aldıkları görülmektedir. Eğitim Fakülteleri, Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Konservatuvarlarda eğitim alan jüriler, bu kurumlarda müzikle ilgili değişik birçok ders alsalar da; mesleki anlamda eğitimci ve gitaristlik yapmaktadırlar. F jürisi gitar eğitimine ek olarak besteciliğe veya orkestra şefliğine yönelik eğitim veren kompozisyon bölümünü bitirmiş olmasına karşın, bu eğitimi sadece müziği öğrenme yönünde kullandığını ifade etmiştir. D ve E jürileri ise, bestecilikle ilgili bir bölümde eğitim almadıkları halde genel müzik eğitimleri sırasında öğrendikleri bilgileri kendi çabalarıyla geliştirerek beste çalışmalarını yapmakta ve gitar repertuarlarına yeni eserler vermektedirler.

Jürilerin ölçme değerlendirme konusundaki birikimleri ne düzeydedir?

Jüri A: Ölçme değerlendirme konusunda kendi yaşantılarıyla birikim yapmıştır. Eğitimi süresince ölçme değerlendirme ile ilgili özel bir ders almamış. Yarışma performansları değerlendirmesinde ölçme değerlendirmenin çok önemli bir rol oynadığını düşünüyor. Ölçme değerlendirmeyi öğrenci gelişimini (çalgı gelişimi açısından) izlerken ve yarışma jüriliği yaparken kullanıyor.

Jüri B: Mühendislik eğitimi sırasında ölçme değerlendirme konusunda çeşitli dersler alma olanağına sahip olmuş. Yarışma performansları değerlendirmesinde ölçme değerlendirmenin önemli olduğunu düşünüyor. Hayatın her aşamasında yaptıklarını ölçme değerlendirme süzgecinden geçirirken. Ölçme değerlendirmeyi kullandığını belirtiyor.

Jüri C: Eğitimi sırasında kısmen ölçme değerlendirme ile ilgili bilgi edinmiş, daha sonra kendi çabalarıyla geliştirmiştir. Yarışmada elde edilecek sonucu en az sapmayla bulunabilmesi için ölçme değerlendirmenin yöntem olarak kullanılmasının gerekli olduğunu belirtiyor. Öğrencinin yapısına uygun parçaların seçiminde ve verilen etütlerin sonuç olarak başarısının denetlenmesinde ölçme değerlendirme kullanıyor ayrıca yarışma jüriliği yaparken kullanıyor.

Jüri D: Eğitim Fakültesinde öğrenim görürken ölçme değerlendirmeyle ilgili dersler almış. Yarışma performansları değerlendirmesinde ölçme değerlendirmenin çok önemli olduğunu düşünüyor. Ölçme değerlendirmeyi öğrenci gelişimini (çalgı gelişimi

mi) izlerken ve yarışma jüriliği yaparken kullanıyor.

Jüri E: Eğitim Fakültesinde öğrenim görürken ölçme değerlendirmeyle ilgili dersler almış. Fakat bu alanla ilgili önemli bir birikimi olmamış. Yarışma performansının adaletli ölçümü için ölçme değerlendirmenin gerekli olduğunu düşünüyor.

Jüri F: Ölçme değerlendirme alanında eğitim alma olanağı bulamamıştır. Yarışma performansı ölçümü için ölçme ve değerlendirmenin gerekli olduğunu düşünüyor. Ölçme değerlendirmeyi öğrenci gelişimini (çalgi gelişimi) izlerken ve yarışma jüriliği yaparken kullanıyor.

B, C, D, E jürilerinin (dördünün) ölçme değerlendirme eğitimi aldıkları, A ve F jürisinin (ikisinin) ölçme değerlendirme eğitimi almadıkları görülmektedir. Jürilerin tamamı performans ölçümünde, en az hatayla doğru bir ölçüm yapmak ve standart bir sonuç bulabilmek açısından ölçme değerlendirmenin çok önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Jüriler yarışma için ne tür ön çalışma veya hazırlıkta bulunuyorlar?

Tüm jüri üyeleri yarışma öncesi toplantı veya toplantılar yapıldığını bu toplantılarda yarışma ile ilgili çeşitli değerlendirme ve kriterlerin oluşturulduğunu belirttiler. Toplantılarda, enstrüman tutuş, sonorite, teknik beceri, müzikalite gibi konularda kriterler belirleniyor.

Genellikle iki eleme ve final basamakları belirleniyor. Her basamak için zorunlu bir eser belirleniyor. Birinci eleme için hem teknik hem de müzikaliteyi öne çıkaracak bir eser seçiliyor. İkinci elemelerde ise teknik zorluğu ön planda olan bir eser yer alıyor. Finalde, müzikal anlamda anlatımı zor olan bir eser veya bir konçerto çaldırılıyor. Zorunlu eseri çalmayan yarışmacının diğer eserleri çalmasına izin veriliyor.

Bazı yarışmalar bestecilerin adına ithaf en yapılıyor. Bu durumda yarışmada o bestecinin eserlerinin ağırlıklı olarak çalınması durumu ortaya çıkıyor. Yaş gruplarına göre kategorize edilen yarışmalarda düzenlenebiliyor.

Yarışmalardan önce toplantı ve toplantılar yapıldığı görülmektedir. Bu toplantılarda yarışma ile ilgili çeşitli değerlendirme ve kriterlerin oluşturulduğu, bu kriterlerin enstrüman tutuş, sonorite, teknik beceri, müzikalite gibi alanlarda ayrı ayrı belirlendiği görülmektedir. Toplantılarda eleme ve finaller için zorunlu eserler belirlendiği ve her yarışmacının bu eserleri seslendirme zorunluluğu olduğu görülmektedir. Ayrıca toplam puanı oluşturmak için; sahnede duruş ve enstrüman tutuş, teknik beceri, müzikalite gibi alanlarda yüzdelik oranlar belirlendiği görülmektedir. Bu alanlarda belirlenen puanların nasıl bir değerlendirmeyle oluşacağı konusu, her jürinin kendine özgü kriterlerine bırakıldığı görülmektedir.

Jürilerin performans sanatçılarında aradıkları özellikler nelerdir?

Jüri A: Enstrümanına ve klasik müzik kültürüne hakim olmasının önemini .

Jüri B: Yarışmacı çaldığı parçanın teknik seviyesini halledebilmiş mi? Bu parçayı

içşelleştirebilmiş mi? Detaylar konusundaki hassasiyeti nedir? Çaldığı dönemin karakterine, stiline uygun mu çalıyor? Cümlelerinde ve müzikal yorumundaki derinliklerin ölçüsü nedir? Gibi özelliklerin önemli olduğunu düşünüyor.

Jüri C: Öncelikle yarışmacı çaldığı eserleri ifade edebiliyor mu? Çaldığı eseri anlamış mı? Teknik olarak yeterli mi? Bu sorular değerlendirmenin esasını oluşturmaktadır.

Jüri D: Teknik beceri, sonorite, pozisyon ve müzikalite gibi özelliklere dikkat ediyor.

Jüri E: Yarışmacının sahnede duruşunun önemli olduğunu ifade ediyor. Eline enstrüman yakışan gitaristin iyi çaldığını düşünüyor.

Jüri F: Hatasız çalım (yarışma olduğuna göre) ve müzikalite. Sahnede duruşu, kendine has doğru bir yorumun önemli olduğunu düşünüyor.

Verilerde görüldüğü üzere jürilerin performans sanatçılarında aradıkları özellikler; Sahnede duruş (Enstrüman tutuşu, parçaları yorumlamada görsel destek olarak kullanılan vücut dili gibi), teknik beceri ve müzikalite (dönem özellikleri, cümle anlatımı, nüanslar, dinamikler, v. b.) olarak sınıflandırılabilir.

Jüriler, Türkiye’de yapılan gitar yarışmalarında değerlendirme yönünden daha iyi sonuçlar alınabilmesi için neler öneriyorlar?

Jüri A: Jüri üyelerinin her birisinin kriterleri, değerlendirme yöntemlerini netleştirip doğru anlaması. Yani fikir ve düşünce birliği (tabii müzik algılara dayanan bir şey olduğu için mümkün olduğunca demeliyiz sanırım) Yarışmacının potansiyelinin değil o anki performansının değerlendirilmesi. Gerekliyse yarışma için farklı kategoriler oluşturulması. Gerisi herkesin öznel yargılarına ve değerlendirme gücüne kalıyor. Direkt matematiksel yöntemlerin jüriyi gerçek sonuçlardan uzaklaştırdığını deneyimledim. Dolayısıyla değerlendirmeyi her eser ve performansın geneli için ayrı ayrı sözcüklerle yapıp (zayıf, yetersiz, vasat, iyi, çok iyi, etkileyici vs.) bu imajları birleştirerek nota çevirmenin daha sağlıklı olduğu görüşümdedir. (Kişiler arasındaki ince farkları ayırt etmek için genelden özele giden bir yolu tercih ediyorum)

Jüri B: Daha çok yarışma ortamı, tek sayıda daha fazla jüri. Örneğin 7-9-11 gibi. Yurt dışından da bilgisi becerisi tüm dünya tarafından takdir ve kabul edilmiş gitar ve eğitimcileri ile desteklenmiş jüri yapısı. Ayrıca puanlamada benim en çok tercih ettiğim Türkiye’de ve yurt dışında uygulanması için ısrar ettiğim sistem bir kişiye verilen en az ve en çok 2 notu ortalamadan çıkarıp kalanın aritmetik ortalamasını almaktır

Jüri C: Mümkün olduğunca ayrıntılı bir notlama sistemi oluşturulmalı. Bütün jüri üyelerinin bu notlama sistemine uyması istenmelidir. Seçilen zorunlu eserlerin belirleyici olması ve jürinin kararında bütünleşmeyi sağlayacak niteliklere sahip olması gerekmektedir. Puanlamada ise; genellikle yüzdeler: %40 Müzikalite (%20 yorum/ anlatım %10 stil özellikleri/parçanın dönemine ait özellikler %10 nüanslar/ forte, piano, cresc., decresc., rit.,accel. vb.. %40 Teknik (%20 Artikülasyon %10 Ritim %10 Senkron (iki el arasındaki), %20 Diğer (%10 Enstrümanın akordu %5 Uygun tutuş %5 kılık kıyafet ve davranışlar). Şeklinde olabilir.

Jüri D: Standart bir ölçüm aracı geliştirilip kullanılabilir. Örneğin teknik için 30, müzikalite için 40, duruş için 15 v. b. gibi kriterler belirlenebilir. Müzik soyut olduğu için kişiye göre değişebilir. Bundan dolayı performans ölçmeye yönelik standart bir ölçüm aracı geliştirilip kullanılabilir.

Jüri E: Standart bir ölçüm aracı geliştirilip kullanılabilir. Örneğin teknik için 30, müzikalite için 40, duruş-tutuş için 20 v. b. Ayrıca aralarında 20 puan fark olan iki jüri üyesinin puanları puanlama dışı bırakılarak daha adaletli bir sistem geliştirilebilir.

Jüri F: Ölçek çok önemli. Beğenilen özelliklerin bir ölçüğe göre belirlenmesi niteliği artırması açısından çok önemlidir. Genellikle yarışmalarda bu yönde sorun yaşanıyor. (jüri açısından)

Verilere baktığımızda genel olarak tüm jürilerin üzerinde durduğu konunun her jürinin anlayıp uygulayabileceği ortak bir standart ölçüm aracının geliştirilmesi olduğu görülmektedir. Bunların dışında, B jürisinin üzerinde durduğu; daha çok yarışma ortamı, tek sayıda daha fazla jüri (örneğin 7-9-11 gibi). Yurt dışından da bilgisi becerisi tüm dünya tarafından takdir ve kabul edilmiş gitar ve gitar eğitimcileri ile desteklenmiş jüri yapısı. Ayrıca puanlamada bir kişiye verilen en az ve en çok 2 notu ortalamadan çıkarıp kalanın aritmetik ortalamasını almak fikirlerinin Türkiye’de yapılan gitar yarışmalarında değerlendirme yönünden daha iyi sonuçlar alınabilmesi açısından önemli olabileceği söylenebilir.

Jüri üyelerinin yarışma performansı ve sınav performanslarına yaklaşımları arasında ne gibi farklar vardır?

Jüri A: Performansı ve müzik altyapısını, dilini değerlendirme kısmı tamamen aynıdır. Bunun yanı sıra bir konser performansında ya da sınavda belirleyici olamayacak küçüklükteki ayrıntılar birbirine çok yakın (normalde aynı olarak adlandıracağınız) çalıcılar arasında daha öne geçeni seçebilmek için fazlasıyla önem kazanabiliyor. Bu durum, aslında iki sanat eseri tablonun hangisinin daha iyi olduğunu anlamak için pertavsızla bakmak gibi bir şey kanımca.

Jüri B: Yarışmada çok daha fazla objektif olmak zorundasınız. Sınavda üzüntüsünü bilip biraz bol not verdiğim öğrencimi yarışmada kesinlikle kayırmam. Yarışma özür, güzel sözler, acındırmaları kaldırmaz. Ama sınavda, yarışmada bir öğrencinin kendini test edeceği çok iyi ve eğitici ortamlar olmalıdır.

Jüri C:

Benzerlikler:

1. Her ikisinde de başarılı bir performans gerekir.
2. Her ikisinde de başarıyı belirleyen bir jüri vardır.
3. Her ikisinde de heyecan faktörü mevcuttur.

Farklar:

1. Sınav performansında jüri öğrenciyi çok iyi tanımakta ve bazı zaman vasat performansları olumlu yönde değerlendirmektedir.

2. Sınavlarda genellikle her öğrenci farklı parçalar çalmakta ve zorunlu bir eser mecburiyeti olmamaktadır.
3. Sınavda dereceye girmek yerine sınıf geçmek ön plana çıkmaktadır.
4. Yarışmada farklı ekollerden gelen yorumcular yarışmaktadır.

Jüri D: Sınav performansında daha çok öğrencinin gelişimi önem kazanıyor. Bir önceki sınavla sonraki sınav arasındaki gelişme ölçülüyor. Yarışmalarda ise yarışmacılar arasındaki fark ölçülüyor.

Jüri E: Fazla bir fark yok bence sınavda yarışma da engel atlamadır. Hem sınavda hem yarışmada heyecan ve kaygı birbirine yakındır. O nedenle ben sınavda da yarışmada da 5, 10 puan daha fazla veririm. Sınavlarda öğretmen öğrenciyi tanıdığı için yaptığı istisna hataları görmezlikten gelebilir. “Örneğin; eserin bir yerinde ritim hatası yaptı o öğrenci bu hatayı hep mi yapıyor yoksa sadece o an mı yaptı buna göre değerlendirme yapabilir.”

Jüri F: Daha çok benzerlikler var. Sınav performansını düşündüğümüzde öğrencinin öğretmen veya farklı alanlarda görev yapabileceğini düşünerek daha esnek değerlendirmeler de yapabiliyoruz. Avrupa’daki birçok konservatuvarda solistlik, öğretmenlik ve diğer alanlarda branşlaşmalar uygulanıyor. Henüz bizde yok. Ama sınavda solistlik kesinlik kazandığı için daha katı bir ölçüm uygulanıyor. Benim gördüğüm en önemli farklardan birisi bu.

Jürilerle yapılan görüşmelerde sınav performansı ile yarışma performansının genel olarak aynı şey olduğu, yarışma performansı ölçümünde jürilerin tutumlarının daha objektif ve katı olma yönünde olduğu görülmektedir. D jürisinin “Sınav performansında daha çok öğrencinin gelişimi önem kazanıyor. Bir önceki sınavla sonraki sınav arasındaki gelişme ölçülüyor, yarışmalarda ise yarışmacılar arasındaki fark ölçülüyor.” düşüncesi yarışma ile sınav performansı ölçümünün önemli bir farkı olarak görülmektedir.

3. Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırma bulgularıyla ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

1. Jürilerin eğitimlerini Konservatuvar Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anasanat Dalı kurumlarında aldıkları ayrıca çoğunluğunun lisanüstü ve sanatta yeterliklerini tamamladıkları belirlenmiştir.
2. Jürilerin tamamının eğitimci ve gitarist olduğu, ayrıca görüşme yapılan jürilerin ikisinin de eğitimci ve gitaristliğin yanında bestecilik yönlerinin de olduğu tespit edilmiştir.
3. Jürilerin çoğunluğunun ölçme değerlendirme alanında eğitim aldıkları tespit edilmiştir. Eğitim almayan jürilerin ise kendi çalışma ve tecrübeleriyle eksikliklerini gidermeye çalıştıkları anlaşılmıştır. Jürilerin tamamının yarışma per-

formansının ölçülmesi için ölçme değerlendirmenin önemini vurguladıkları belirlenmiştir.

4. Yarışmalardan önce jüri toplantılarının yapılarak yarışmanın kuralları ve performans ölçümünün (genel olarak enstrüman tutuş, sonorite, teknik beceri, müzikalite gibi özelliklere ne oranda ağırlık verileceği) nasıl yapılacağı belirlendiği tespit edilmiştir. Fakat belirtilen özelliklerin (enstrüman tutuş, sonorite, teknik beceri, müzikalite) ölçülmesi için kullanılan herhangi bir standart ölçüm aracının olmadığı, ölçümün jürinin kendi ölçme kriterlerine bırakıldığı ortaya çıkmıştır. Bu durumda yarışmalar sırasında puanlama yüzünden sorunlar oluştuğu ve itirazlar olduğu tespit edilmiştir.
5. Jürilerin öncelikle dikkat ettikleri özelliklerin a) Sahnede duruş ve enstrüman tutuş b) Sonorite (ses rengi, tırnak tonu, volüm v. b.) c) Teknik beceri d) Müzikalite (dönem özellikleri, cümleleri doğru ve müzikal yorumlama, kendine özgü yorum v. b.) olduğu belirlenmiştir.
6. Tüm jürilerin üzerinde durduğu konunun her jürinin anlayıp uygulayabileceği ortak bir standart ölçüm aracının geliştirilmesi olduğu tespit edilmiştir. Fakat diğer taraftan jüri üyelerinin çoğunluğunun “müzik soyut olduğu için kişiye göre değişebilir” düşüncesi geliştirilecek ölçüm aracının her jüri tarafından farklı yorumlanacağı izlenimi bırakmıştır.
7. Jüri üyeleri sınav performansı ile yarışma performansının ölçümü arasındaki farkı iki şekilde yorumlamışlardır. Bunlardan birincisi; yarışma performansının ölçümünde daha katı kurallara ve daha objektif değerlendirmeye ihtiyaç olduğu, ikinci farkın ise, sınav performansının ölçümünün bir önceki sınava göre gelişim düzeyini de ölçtüğü, yarışmalarda ise katılan yarışmacılar arasında en iyiyi seçmenin amaçlandığı belirtilmiştir.

Jürilerle yapılan görüşmelerde ortaya çıkan sonuçlara göre her ne kadar yarışmalar öncesi toplantılar yapıp kriterler oluşturulsa da bu çalışmaların yeterli sonuçlar doğurmadığı ve hem jürilerin hem de yarışmacıların performans ölçümünün güvenilirliği ile ilgili çeşitli problemler ve endişeler yaşandığı belirlenmiştir. İyi bir ölçüm sonucu, yarışmaya katılanların önyargılarını ortadan kaldıracaktır. Jüriler daha rahat ve endişesiz kararlar verebilecektir. Yarışma öncesi toplantı hemen kısa bir süre önce olmakta ve yeterli hazırlık olmadığı için oluşturulan ortak kriterler yeterli olmamaktadır. Ayrıca dikkat edilecek özelliklerle ilgili belirlenen ağırlıklı puanlar problemin küçük bir bölümünü çözebilmektedir. Örnek verecek olursak teknik becerinin puanını belirleyen jürilerin bu puanları belirlemede kullandıkları ölçme teknikleri ve dikkat ettikleri kritik noktalar farklı olabilmekte, farklı ölçüm kriterleri belirledikleri için yine farklı puanlar ortaya çıkabilmektedir. Teknik beceri alanındaki bu farklı puanlar yarışma sonucunu güvenilirlikten uzaklaştırabilmektedir. Aynı durum diğer alanlar içinde geçerlidir. Bu bağlamda yarışma performansını ölçmek için, bir uzman tarafından geliştirilmiş standart ölçüm aracının kullanılması gereği ortaya çıkmaktadır. Bu aracın müzik eserinin ses olarak düzeyini ve kalitesini belirlemekle birlikte bunu estetik görünüm ile birleştirme yeteneğini de ölçebilecek kapasitede olması gerekmektedir. Geliştirilen ölçüm aracının uygulayıcılara (jüriye) tanıtılması hatta gerekiyorsa

jürilerin bu performans ölçüm aracını uygulayabilmeleri için eğitilmeleri yararlı olacaktır. Böylece jüriler arası farklı anlayışlar ve ölçme hataları en aza indirilebilir ve daha tutarlı, daha objektif değerlendirme sonuçlarına ulaşılabilir.

Öneriler:

Jüri belirlenirken gitar ve müzik alanındaki birikimlerin yanında ölçme ve değerlendirme alanındaki birikim ve tecrübelerine de önem verilmelidir.

Yarışmalarda jüri üyeliği görevi olan kişiler, kurslara ve seminerlere katılmak veya değişik öğrenme imkanlarından yararlanmak yoluyla ölçme değerlendirme konusunda kendilerini geliştirmelidirler.

Araştırmacılara; bu araştırmada görüldüğü üzere gitar performans ölçümü için kullanılan standart bir performans testi bulunmamaktadır. Araştırmacıların bu alanda çalışmalar yaparak performans testi geliştirme çalışmalarına katkıda bulunmaları beklenmektedir.

4. Kaynakça

1. Kanneçi, A. (2001). Gitar için beste yapmış Türk bestecilerinin eğitimi ve yapıtlarının uluslararası gitar repertuarındaki yeri Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
2. Dicle, H. (1995). Eğitim bilimleri dergisi İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi.
3. Tekin, Halil (1987). Eğitimde ölçme ve değerlendirme, Ankara: Meso Yayınevi.
4. Uçan, A. (1994). Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler- Yaklaşımlar, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
5. Yöndem, S. (1998) Türkiye'deki mesleki müzik yüksek öğretim kurumlarında klasik gitara uyarlanmış türkü kaynaklı eğitim müziklerinin öğretiminde ve seslendiriminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. yayınlanmamış doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
6. Alpagut, U. (2001). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalında Türk Halk Ezgilerinin kemana uyarlanması kemana eğitimi yoluyla müzik öğretmenliği eğitimine yansıtılabilirliği, yayınlanmamış doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
7. Erim, A. (2009). Video model destekli öğretimin gitar performansına etkisi yayımlanmamış doktora tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
8. Kurtuldu, M.K.(2007). Bilgiyi işleme modeline dayalı piyano eğitiminde genel öğrenme stratejilerinin yeri ve görsel imajlar oluşturma yönteminin kullanılabilirlik düzeyi, yayımlanmamış doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
9. Ekiz, D. (2003). Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.
10. Yıldırım, A ve Şimşek, H. (2003). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayıncılık.